

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
Філологічний факультет
Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА

обов'язкова

Освітньо-професійна програма **Українська мова та література**

Спеціальність 014.01 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники:

д. філол. н., проф. Скаб М. С., к. філол. н., доц. Кузь Г. Т., к. філол. н.,
асист. Івасюта М. І.

Профайл викладача (-ів) http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=642

Контактний телефон 0372584800

E-mail: ms.skab@chnu.edu.ua, g.kuz@chnu.edu.ua, m.ivasiuta@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=58>.

Консультації Очні консультації: вівторок 14:30–15:30

Онлайн-консультації: за домовленістю

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс “Вступ до мовознавства” – пропедевтичний (підготовчий) курс, вступна частина предмета “Загальне мовознавство”, яку викладають на першому курсі філологічних факультетів університетів.

2. Мета навчальної дисципліни – ознайомити майбутніх філологів з поняттєво-термінологічним апаратом мовознавства; підготувати студентів до слухання спеціальних лінгвістичних дисциплін; сформуванню у студентів наукове розуміння сутності мови як суспільного явища, закономірностей її розвитку та функціонування.

Завдання курсу „Вступ до мовознавства”:

- ознайомлення з базовою термінологією мовознавства;
- вироблення навичок уживання цієї термінології, уміння застосувати її до отриманих у школі знань про рідну та іноземні мови;
- формування уміння співвідносити ці знання, бачити їх як системне ціле й поповнювати цю систему в ході подальшого навчання.

Основними завданнями практичних занять є:

- розвиток навичок використання мовознавчої термінології;
- виконання вправ із аналізом одиниць мови різних рівнів;
- підбір власних прикладів із рідної або досліджуваної іноземної мови;
- розвиток навичок підготовки реферату та доповіді на задану мовознавчу проблематику.

3. Пре- та постреквізити. Шкільний курс з української та іноземної мов; ефективність засвоєння курсу підвищує паралельне вивчення сучасної української та іноземної мови, української мови за професійним спрямуванням.

4. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв’язувати загальні та спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі середньої освіти, пов’язані з методикою викладання української мови та літератури в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає впровадження інновацій.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність до критичного та абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

Фахові компетентності:

ФК 1. Уміння вільно застосовувати знання основних мовознавчих і літературознавчих понять і концепцій у практиці викладання української мови і літератури, критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, виокремлювати й кваліфікувати наукові та методичні проблеми в цій галузі.

ФК 8. Здатність вільно орієнтуватися в мовознавчих / літературознавчих напрямках і школах, виявляти їхню специфіку та здійснювати науковий аналіз філологічного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

Програмні результати навчання:

ПРН 14. Аналізувати мовні та літературні явища у їхньому взаємозв’язку і взаємозалежності.

ПРН 17. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 19. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різноманітних стилів та жанрів, володіти основними поняттями, концепціями і фактами сучасного мовознавства, вільно оперувати мовознавчим матеріалом та термінологією.

Після опанування курсу студент повинен:

знати про суспільну сутність мови та її функції, знаковий характер, співвідношення мови та мислення, мови та мовлення, системно-структурний лад мови, особливості її історичного розвитку, найважливіші класифікації мов світу, історію розвитку письма, графіки та орфографії.

уміти охарактеризувати мовні явища, вдало використавши при цьому відповідну термінологію.

Перелік мінімуму знань, умінь, навичок, необхідних для подальшої практичної діяльності, що повинні отримати студенти в результаті вивчення дисципліни «Вступ до мовознавства»: Усвідомлення мови як системи, її суспільних функцій, методів та прийомів вивчення мови, класифікації мов, знання основ фонетичної, лексичної та граматичної будови мови, походження і розвитку мови, історії письма, графіки та орфографії, уміння здійснювати системний і фаховий аналіз найрізноманітніших явищ української та інших мов з ефективним використанням спеціальної лінгвістичної термінології.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичних	семінарських	лабораторних	самостійних робота	індивідуальних завдань	
Денна	1	1	3	90	30	30	–	–	30	–	іспит
Заочна	1	1	3	90	4	4	–	–	82	–	іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр.	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Частина I. Теоретичні проблеми загального мовознавства												
<i>Тема 1.</i> Предмет, завдання і методи науки про мову.	6	2	2			2		1				5
<i>Тема 2.</i> Сутність мови. Мова і мислення. Мова і мовлення. Знаковий характер мови. Система і структура мови.	3	2				1						5
<i>Тема 3.</i> Мови світу їх вивчення та генеалогічна класифікація.	3		2			1			1		1	5
Змістовий модуль 1. Частина 2. Фонетична та фонологічна система мови												
<i>Тема 1.</i> Фонетика.	3	2				1		1				4
<i>Тема 2.</i> Класифікація звуків мови.	3		2			1					2	4
<i>Тема 3.</i> Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Склад і наголос.	3	2				1						4
<i>Тема 4.</i> Фонетичний аналіз слова.	3		2			1			1			
<i>Тема 5.</i> Функціональні та історичні зміни звуків.	3	2				1						4
<i>Тема 6.</i> Фонетичні процеси.	3		2			1						
<i>Тема 7.</i> Фонологія.	3	2				1						4
<i>Підсумкове заняття з фонетики і фонології (с.р.)</i>	3		2			1						
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	36	12	12			12		2	2			44
Змістовий модуль 2. Частина 1. Лексико-семантична система мови												
<i>Тема 1.</i> Лексикологія. Слово та його значення.	3	2				1			1		1	4
<i>Тема 2.</i> Лексика мови як система.	6	2	2			2		1				4

<i>Тема 3.</i> Семасіологія.	3		2			1						
<i>Тема 4.</i> Ономастика. Етимологія.	3	2				1						4
<i>Тема 5.</i> Фразеологія	6	2	2			2						4
<i>Тема 6.</i> Лексикографія.	3		2			1						4
<i>Підсумкове заняття з лексикології та фразеології (с.р.)</i>	3		2			1						
Змістовий модуль 2. Частина 2. Граматична система мови. Походження та історичний розвиток мови												
<i>Тема 1.</i> Граматика. Морфеміка та словотвір.	6	2	2			2		1				4
<i>Тема 2.</i> Морфологія.	6	2	2			2			1			4
<i>Тема 3.</i> Синтаксис.	6	2	2			2						4
<i>Тема 4.</i> Походження мови. Історичний розвиток мов.	3	2				1						3
<i>Тема 5.</i> Письмо. Графіка. Орфографія.	3	2				1						3
<i>Підсумкове заняття з граматики (с.р.)</i>	3		2			1						
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	54	18	18			18		2	2			38
Усього годин	90	30	30			30	90	4	4			82

5.3 Теми лекційних занять

№ з/п	Тема лекційного заняття
Змістовий модуль 1. I. Теоретичні проблеми загального мовознавства. II. Фонетична та фонологічна система мови	
1	Предмет, завдання і методи науки про мову. <i>План:</i> Вступ. Література до курсу. Основні принципи і напрямки роботи над курсом. Предмет, завдання і методи науки про мову. Лінгвістика як наука про мову. Проблеми часткового та загального мовознавства. Місце мовознавства у системі наук. Методи лінгвістичних досліджень.
2	Сутність мови. Мова і мислення. Мова і мовлення. Знаковий характер мови. <i>План:</i> Система і структура мови. Наукові погляди на природу мови. Суспільна природа мови. Функції мови. Діалектична єдність мови і мислення. Мова і мовлення. Мова як особлива знакова система. Поняття системи та структури мови.

	Взаємодія різних рівнів мови та їх структурна організація. Розділи мовознавства.
3	Фонетика. <i>План:</i> Фонетика як наука. Аспекти вивчення звуків мови. Акустичні характеристики звуків. Будова і робота мовного апарату людини. Артикуляція звуків. Основи класифікації звуків мови.
4	Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Склад і наголос. <i>План:</i> Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Фраза, такт, фонетичне слово, склад, звук. Склад типи складів. Основи фонетичного складоподілу. Наголос. Типи наголосів.
5	Фонетичні процеси. Функціональні та історичні зміни звуків. <i>План:</i> Зміни звуків. Позиційні (редукція, оглушення) та комбінаторні (акомодація, асиміляція, дисиміляція, протеза, епентеза, метатеза, дієреза, гаплогія тощо) зміни звуків. Чергування звуків.
6	Фонологія. <i>План:</i> Лінгвістичний аспект вивчення звука. Фонологія. Основні поняття фонології (фонема, функції фонем, диференційні та інтегральні ознаки фонем. Фонологічна система мови). Історичний розвиток фонологічної системи мови. Фонологічні школи. Фонетична та фонематична транскрипції. МФА.
Змістовий модуль 2. I. Лексико-семантична система мови. II. Граматична система мови. Походження та історичний розвиток мови	
7	Лексикологія. Слово та його значення. <i>План:</i> Лексикологія як наука. Розділи лексикології. Слово як основна одиниця лексикології. Значення слова. Моносемія та полісемія. Пряме й переносне значення. Типи переносу лексичного значення слова.
8	Лексика мови як система. <i>План:</i> Лексика як система. Вияви системності у лексиці (багатозначність, синонімія, антонімія, лексико-семантична група, лексико-семантичне поле). Омонімія. Типи омонімів. Розмежування полісемії та омонімії.
9	Етимологія. Ономастика. <i>План:</i> Етимологія як розділ мовознавства. Внутрішня форма слова. Принципи етимології. Народна етимологія. Ономастика як лінгвістична наука. Розділи ономастики.
10	Фразеологія. <i>План:</i> Фразеологія як розділ мовознавства.

	<p>Становлення та розвиток фразеологічних досліджень. Поняття фразеологізму. Фразеологізм і слово. Фразеологізм та словосполучення. Класифікації фразеологізмів. Системність фразеології. Розвиток та джерела фразеології. Національна специфіка фразеології та особливості перекладу фразеологічних одиниць.</p>
11	<p>Граматика. Морфеміка та словотвір. <i>План:</i> Граматична будова мови як предмет граматики. Морфологія і синтаксис. Морфеміка і словотвір. Морфемна структура слова. Класифікація морфем. Історична змінність морфемної будови слова. Словотвір. Словотвірна структура слова. Твірні і похідні слова (основи). Словотвірний засіб, словотвірні тип, модель, значення. Способи словотвору.</p>
12	<p>Морфологія. <i>План:</i> Граматичне значення, граматичні категорії. Частини мови. Граматичне значення слова. Граматична форма слова. Основні способи і засоби вираження граматичного значення. Поняття про граматичну категорію, типи граматичних категорій. Частини мови, принципи їх виділення.</p>
13	<p>Синтаксис. <i>План:</i> Синтаксис як учення про речення та словосполучення. а) словосполучення, основні види синтаксичного зв'язку; б) речення: основні ознаки речення, члени речення, типи речень. Історичні зміни у граматиці. Типологічна класифікація мов.</p>
14	<p>Походження мови. Історичний розвиток мов. <i>План:</i> Основні теорії походження мови. Історичний розвиток мов. Зв'язок розвитку мови з історією суспільства. Основні процеси розвитку мов та діалектів. Інтерлінгвістика. Штучні мови.</p>
15	<p>Письмо. Графіка. Орфографія. <i>План:</i> Письмо і мова. Виникнення письма. Основні етапи розвитку письма. Графіка. Звук і буква. Розвиток основних алфавітів. Орфографія. Принципи орфографії.</p>

5.4. Теми практичних занять

№ з/п	Тема заняття
1	Предмет, завдання і методи науки про мову.
2	Мови світу, їх вивчення та генеалогічна класифікація. Самостійна робота.

3	Класифікація звуків мови.
4	Фонетичний аналіз слова.
5	Фонетичні процеси.
6	Підсумкова самостійна робота з фонетики та фонології.
7	Семасіологія.
8	Лексико-семантична система мови.
9	Фразеологія.
10	Лексикографія.
11	Підсумкова самостійна робота з лексикології та фразеології.
12	Морфеміка та словотвір.
13	Морфологія.
14	Синтаксис.
15	Підсумкова самостійна робота з граматики.

5.5. Тематика індивідуальних завдань

(виконують після виконання самостійних завдань, а не на їх заміну)

	<i>Підготувати реферат та презентацію про одну з українських науково-популярних книг (чи розділ книги) з проблем мовознавства (максимальна оцінка за реферат – 10 б.)</i>
1.	Белей Л. Українські імена колись і тепер. Київ, 2010. 128 с.
2.	Білецький А.О. Про мову і мовознавство. Київ, 1996. 224 с.
3.	Білоус Д. Диво калинове. Київ, 1988.
4.	Булаховський К.А. Цікаве мовознавство. Львів: «Апріорі», 2019. 200 с.
5.	Вихованець І.Р. Таїна слова. Київ., 1990. 284 с.
6.	Вихованець І.Р. У світі граматики. Київ., 1987. 191 с.
7.	Вихованець І. Р. Розмовляймо українською. Київ: Пульсари, 2012. 156 с.
8.	Глинський І. Твоє ім'я – твій друг. Київ, 1985. 238 с.
9.	Дубчак О. Чути українською. У світі звуків та букв. Київ: «Віхола», 2020. 192 с.
10	Дубчак О. Бачити українською. Слово в мовній картині світу. Київ: «Віхола», 2021. 334 с.
11	Дубчак О. Перемагати українською. Про мову ненависті й любові.. Київ: «Віхола», 2022. 144 с.
12.	Забіяка В.А., Забіяка І.М. Світ фразеологізмів. Етимологія, тлумачення, застосування. Київ: ВЦ „Академія”, 2012. 304 с.

13.	Клименко Н.Ф. Як народжується слово. Київ, 1991. 287 с.
14.	Коваль А.П. Життя і пригоди незнайомців. Розповіді про мову. Київ, 1990. 215 с.
15.	Коваль А.П. Знайомі незнайомці. Походження назв поселень України. Київ, 2001. 304 с.
16.	Левкова А. Спільна мова. Як народжуються і живуть слова. Київ: Портал. 2020. 200 с.
17.	Лесюк М. Мова чи язик? Івано-Франківськ: Місто НВ, 2017. 416 с.
18.	Масенко Л. Суржик: між мовою і язиком. Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2011. 135 с.
19.	Масенко Л. (У)мовна (У)країна. Київ: Темпора, 2007. 88 с.
20.	Матвієнко А. Рідне слово. Київ, 1994. 160 с.
21.	Никончук М., Никончук О. Веселе мовознавство. Українська мова в жаргах та анекдотах. Житомир: «Полісся», 1999. 243 с.
22.	Найдорожчий скарб: Слово про рідну мову / Упоряд. Лучук В.І. Київ, 1990. 390 с.
23.	Селезньов В. Мовні війни. Міф про «зіпсованість» української мови. Харків: Vivat, 2016. 256 с.
24.	Потапенко О.І. Цікаве мовознавство. Біла Церква, 1996. 191 с.
25.	Ужченко В.Д. Народження і життя фразеологізму. Київ, 1988. 279 с.
26.	Утевська П. Невмирущі знаки. Київ: «Веселка», 1981. 246 с.
27.	Фаріон І. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурно-політичний вибір. Львів «Свічадо», 2004. 118 с.
28.	Чак Є. Мандрівка в Країну Слова. Київ, 1986. 156 с.
29.	Чак Є.Д. Барви нашого слова. Київ, 1985. 176 с.

5.6. Самостійна робота та критерії оцінювання завдань, виконаних до практичних занять

Зміст завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Коротка письмова відповідь з конкретними прикладами про зв'язки мовознавства з однією гуманітарною та однією природничою наукою (на вибір студента).	2,5	1. Самостійність виконання роботи. 2. Оригінальність прикладів. 3. Відповідність змісту роботи завданню (гуманітарна і природнича наука, опис їх взаємозв'язків). 4. Рівень володіння мовними нормами. За недотримання критерію знімаємо 0,5 б.
Намалювати у робочому зошиті схему мовного апарату людини.	1	Малюнок має відображати всі органи, задіяні в творенні звука; назви органів апарату мовлення мають бути правильними і відповідати нормам СУЛМ.
Описати артикуляцію та подати класифікацію перших 5 неповторюваних звуків прізвища та імені студента.	2	1. Артикуляція має відображати роботу апарату мовлення під час творення звука (ЦНС, органи дихання, голосові зв'язки, резонатори). 2. Класифікація звуків має відповідати таким характеристикам: ряд, підняття, лабіальність, наголошена чи ненаголошена позиція – для

		голосних; участь голосу і шуму, місце творення, спосіб творення, палатальність – для приголосних. У разі опису повного процесу артикуляції та правильної характеристики звуків – 2 б., за пропуск етапу артикуляції чи помилку в класифікації знімаємо по 0,25 б.
Фонетичний аналіз слова з 5 неповторюваних звуків.	2	1. Відповідність схемі і порядку аналізу. 2. Правильна характеристика у всіх пунктах аналізу. За кожну грубу помилку знімаємо 0,25 б.
Навести по 2 приклади всіх різновидів асиміляції і дисиміляції та інших комбінаторних і позиційних змін.	2,5	1. Повнота виконання (по 2 приклади до всіх процесів). 2. Правильність прикладів. 3. Самостійність роботи. 4. Оригінальність.
Із тлумачного словника виписати: - 3 приклади однозначних слів; - 2 приклади багатозначних слів, що належать до різних частин мови.	1	1. Повнота виконання завдання. 2. Відповідність умовам виконання. За недотримання критерію знімаємо 0,5б.
Навести по 5 прикладів переносу значення за схожістю, за суміжністю.	1	1. Повнота виконання завдання. 2. Правильність прикладів. 3. Самостійність і оригінальність роботи. За недотримання критерію знімаємо 0,5б.
Із словників різних типів (щонайменше 5) виписати у робочі зошити словникові статті, присвячені одному і тому ж слову (на вибір студента).	5	1. Кількість опрацьованих словників (1 словникова стаття – 1б.). 2. Правильна паспортизація словника (за помилки в оформленні знімаємо 0,25б.).
Записати в зошит по 3 самостійно дібраних приклади: фразеологічних зрощень, фразеологічних зрощень, фразеологічних сполучень, фразеологічних висловів	3	1. Повнота виконання (по 3 приклади). 2. Правильність прикладів. 3. Самостійність роботи. 4. Оригінальність. За недотримання критерію знімаємо 0,5б.
Підібрати 5 слів, побудованих за схемами: префікс+корінь+суфікс, префікс+корінь+суфікс+закінчення	1	1. Повнота виконання (5 слів). 2. Правильність виконання.
Навести по 3 приклади слів утворених різними способами словотвору (морфологічним з його різновидами, лексико-синтаксичним, морфолого-синтаксичним, лексико-семантичним)	2	1. Повнота виконання (по 2 приклади до всіх процесів). 2. Правильність прикладів. 3. Самостійність роботи. 4. Оригінальність. За недотримання критерію знімаємо 0,5б.
Навести по 3 власних приклади усіх засобів вираження граматичного значення синтетичним (флексія, наголос, внутрішня флексія, суплетивізм, редуплікація) та аналітичним (службові слова, порядок слів, інтонація) способом.	2	1. Повнота виконання (по 2 приклади до всіх процесів). 2. Правильність прикладів. 3. Самостійність роботи. 4. Оригінальність. За недотримання критерію знімаємо 0,5б.

Тестові завдання	Відповідно до теми	Тести закритого типу множинного вибору (з однією правильною відповіддю) укладені відповідно до тем лекційних і практичних занять із доступної для користування бази тестів. Кількість балів відповідає кількості правильних відповідей студента (одна правильна відповідь – 0,5б.). Завдання не виконане, якщо позначено неправильні відповіді або правильну відповідь не позначено взагалі.
------------------	--------------------	--

6. Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні вправи.

Залежно від типу пізнавальної діяльності, застосовуємо методи: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідницький.

7. Система контролю та оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Тести, реферат, доповідь, усне опитування, письмові роботи, фронтальне опитування.

Форма контролю та оцінювання результатів навчання: З методів контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності використовуємо такі: *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, усний залік; *методи письмового контролю*: контрольні письмові роботи, тести, програмовані письмові роботи; *методи самоконтролю*: самостійний пошук помилок, уміння самостійно оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрями власного навчального процесу, самоаналіз і т. ін.

Засоби оцінювання

Контрольні роботи, самостійні роботи, тести, презентації домашніх завдань, морфологічний та фонетичний аналіз мовних одиниць.

Критерії оцінювання рефератів (індивідуальне завдання)

10 балів – за відмінний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і відмінне його оформлення,

9 балів – за відмінний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і добре його оформлення,

8 балів – за відмінний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і задовільне його оформлення,

7 балів – за добрий зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і відмінне його оформлення,

6 балів – за добрий зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і добре його оформлення,

5 балів – за добрий зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і задовільне його оформлення,

4 бали – за задовільний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і відмінне його оформлення,

3 бали – за задовільний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і добре його оформлення,

2 бали – за задовільний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і задовільне його оформлення,

1 бал – за незадовільний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і задовільне його оформлення,

0 балів – за незадовільний зміст реферату (з урахуванням дотримання принципів академічної доброчесності) і незадовільне його оформлення.

Критерії оцінювання засвоєння студентом курсу «Вступ до мовознавства»

Оцінку „А” („відмінно”) заслугоує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, за повне (90-100 балів) володіння програмовим матеріалом курсу, уміння безпомилково визначити фонетичні та граматичні явища різних мов, пояснити процеси, що в ній відбуваються.

Оцінку „В” („добре”) отримує студент, який засвоїв навчально-програмовий матеріал у достатньому обсязі (80–89 балів), успішно виконав передбачені програмою завдання, засвідчив систематичний характер знань із дисципліни, але при конкретному аналізі допускає незначні неточності.

Оцінку „С” („добре”) ставимо за порівняно повне і загалом правильне висвітлення студентом основних питань курсу (70–79 бал), знання та вміння викласти тему, однак у відповідях студент допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння студентом теоретичного і практичного матеріалу.

Оцінки „D” („задовільно”) заслугоує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі 60–69 бали, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, однак допускає у відповідях поодинокі грубі помилки.

Оцінку „Е” („задовільно”) ставимо за відповіді, які хоч і свідчать про деяке знання студентом програмового матеріалу (50-59 балів), однак це знання є неповним, поверховим, студент не зовсім точно трактує поняття і терміни, допускає неточності в практичному аналізі тексту; загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.

Оцінку „FX” („незадовільно”) ставимо студентові, у знаннях якого є прогалини (35-49 балів), який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не володіє науковою термінологією, не зовсім розуміє значення конкретних теоретичних і практичних питань, який, однак, прагне покращити свої знання.

Оцінку „F” („незадовільно”) отримує студент, який набрав менше 35 балів, за неправильні або надто приблизні відповіді на поставлені запитання; обсяги теоретичних знань і практичних навичок такого студента недостатні для виконання фахових обов'язків, тобто він не спроможний продовжити навчання чи приступити до професійної діяльності після закінчення вищого навчального закладу без додаткових занять з цієї дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
Ч 1. Вступ. ГKM.	Ч 2. Фонетика. Фонологія	Ч 1. Лексикологія	Ч 2. Граматика		
7,5	17,5	20	15		
25		35			
60				40	100

8. Рекомендована література

8.1. Базова

1. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства: Короткий нарис. Київ : Вища шк., 2006. 143 с.
2. Вступ до мовознавства /за ред. І. О. Голубовської. Київ : ВЦ «Академія», 2016. 320 с.
3. Глушенко В. А. Ледняк Ю. В., Овчаренко В. М., Рябініна І. М. Мова як система : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 132 с.
4. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.
6. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 336 с.
7. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : ВЦ «Академія», 2002. 368 с.
8. Кійко Ю. Є., Агапій А. П., Мельник Ю. Й. Вступ до мовознавства : практикум. Чернівці : Чернівецький ун-т, 2021. 176 с.
9. Терехова Д. І. Вступ до мовознавства. Київ – Полтава : Полтавський літератор, 2012. 224 с.
10. Ющук І. П. Вступ до мовознавства. Київ : Рута, 2000. 128 с.

8.2 Додаткова література

- Білецький А. О. Про мову і мовознавство. Київ : АртЕк, 1996. 224 с.
- Добрева Е. Увод в общото езиковедение. В.Тирново : FABER, 2009. 243 с.
- Дубчак О. Чути українською. У світі звуки[ў] та букв. Київ : Віхола, 2020. 192 с.
- Дубчак О. Бачити українською. Слово в мовній картині світу. Київ : Віхола, 2021. 334 с.
- Дубчак О. Перемагати українською. Про мову ненависті й любові. Київ : Віхола, 2022. 144 с.
- Китова-Василева М. Език и писменост: произход и развитие. София : НБУ, 2008. 224 с.
- Рагаўцоў В. І., Юрэвіч А. Л. Уводзіны ў мовазнаўства. Мінск: Выш. шк., 1987. 206 с.
- Реформатский А. А. Введение в языковедение. 4-е изд. испр. и доп. Москва : Просвещение, 1967. 542 с.
- Černý J. Úvod do studia jazyka. Olomouc : Rubico, 1998. 248 s.
- Erhart A. Základy jazykovědy. Praha : SPN, 1984. 198 s.
- Grzegorzczkova R. Wstęp do językoznawstwa. Warszawa : WN PWN, 2008. 210 s.
- Kognitywne podstawy języka i językoznawstwa / red. Tabakowska E. Kraków: UNIVERSITAS, 2001. 363 s.
- Lachur Cz. Zarys językoznawstwa ogólnego. Opole : UO, 2004. 320 s.

Збірники вправ і завдань

- Кійко Ю. Є. Вступ до мовознавства : практикум. Чернівці: Рута, 2007. 80 с.
- Кійко Ю. Є., Мацкуляк Ю.Й.,Кійко С.В. Вступ до мовознавства: тести : навчальний посібник. Чернівці : Рута, 2010. 80 с
- Левицький А. Е., Сингаївська А. В., Славова Л. Л. Вступ до мовознавства. Київ, 2006.
- Сердюк А. Вступ до мовознавства. Модульний курс : навчально-методичний посібник. Донецьк, 2008.

Скаб М. С., Кузь Г. Т. Вступ до мовознавства : практикум. Навчальний посібник. Чернівці : ЧНУ, 2012. 104 с.

Інформаційні ресурси

Лінгвістичний портал MOVA.info <http://www.mova.info>

Український лінгвістичний портал <http://www.ulif.org.ua/ulif/>

Портал української мови та культури <http://slovnyk.net/>